

§ 1003

Dnr 2013/SN 0206 001

Svar på motion "Åtgärder för att förebygga självmord"

Socialnämndens förslag till kommunstyrelsen

- Motionen anses besvarad.

Beskrivning av ärendet

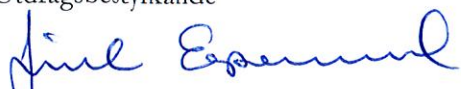
Miljöpartiet de gröna i Tyresö har lämnat motionen "Åtgärder för att förebygga självmord". I motionen föreslås att en framställan ska göras till Stockholms Läns Landsting om att samarbeta med Tyresö kommun m.fl. intresserade kommuner kring självmordsförebyggande insatser riktade till de närmast anhöriga till personer som tagit sitt liv samt till personer som försökt begå självmord. Det föreslås också att det inom ramen för samarbetet ska tas fram förslag på hur berörda myndigheters arbete kan förbättras för att minska antalet självmord och självmordsförsök.

Ansvar för vården av suicidnära patienter och stödet till deras anhöriga åligger i första hand landstingets psykiatri. Inom öppenvård psykiatri i Tyresö ges vård till personer som bedöms vara suicidnära och stöd ges till anhöriga till personer som genomfört suicid. När personal inom socialtjänsten kommer i kontakt med personer för vilka de befarar att självmordsrisk kan föreligga tas kontakt med öppenvård psykiatri. Socialförvaltningens bedömning är att åtgärder och aktiviteter av det slag som föreslås i motionen redan bedrivs i verksamheterna. Eventuella behov av ytterligare kompetensutveckling och förtydligande av rutiner i samband med självmordsrisk och genomförda suicid kan ske inom ramen för ordinarie verksamhet och samverkan.

Yrkande

Peter Söderlund (MP) yrkar att socialnämnden ska föreslå bifall till motionen.

Carl-Johan Karlsson (S) stödjer miljöpartiets yrkande.

Justerandes sign 		Utdragsbestyrkande
---	---	--

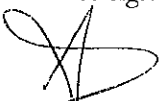

Beslutsgång

Ordförande ställer proposition på förslagen och finner att socialnämnden beslutar i enlighet med ordförandens förslag.

Bilagor

Remiss på motion.pdf

Svar motion Åtgärder för att förebygga självmord.pdf

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	---	--	--------------------

Tyresö kommun
Socialförvaltningen
Karin Bäckbro
Utredare

TJÄNSTESKRIVELSE

2014-01-20

1 (5)

Diarienummer

2013/SN 0206 001

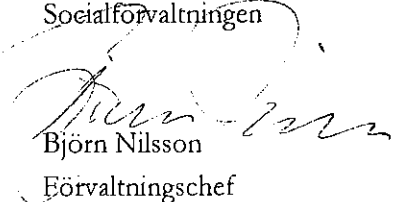
Socialnämnden

Svar på motion Åtgärder för att förebygga självmord

Förslag till beslut

- Socialnämnden föreslår kommunfullmäktige att motionen anses besvarad.

Socialförvaltningen

Björn Nilsson

Förvaltningschef

Ansa Haapala

Stabschef

Sammanfattning

Miljöpartiet de gröna i Tyresö har lämnat motionen "Åtgärder för att förebygga självmord". I motionen föreslås att en framställan ska göras till Stockholms Läns Landsting om att samarbeta med Tyresö kommun m.fl. intresserade kommuner kring självmordsförebyggande insatser riktade till de närmast anhöriga till personer som tagit sitt liv samt till personer som försökt begå

själv mord. Det föreslås också att det inom ramen för samarbetet ska tas fram förslag på hur berörda myndigheters arbete kan förbättras för att minska antalet självmord och självmordsförsök.

Ansvar för vården av suicidnära patienter och stödet till deras anhöriga åligger i första hand landstingets psykiatri. Inom öppenvård psykiatri i Tyresö ges vård till personer som bedöms vara suicidnära och stöd ges till anhöriga till personer som genomfört suicid. När personal inom socialtjänsten kommer i kontakt med personer för vilka de befärrar att självmordsrisk kan föreligga tas kontakt med öppenvård psykiatri. Socialförvaltningens bedömning är att åtgärder och aktiviteter av det slag som föreslås i motionen redan bedrivs i verksamheterna. Eventuella behov av ytterligare kompetensutveckling och förtydligande av rutiner i samband med självmordsrisk och genomförda suicid kan ske inom ramen för ordinarie verksamhet och samverkan.

Beskrivning av ärendet

Miljöpartiet de gröna i Tyresö har lämnat motionen "Åtgärder för att förebygga självmord".

I motionen föreslås

att en framställan ska göras till Stockholms läns landsting om att samarbeta med Tyresö kommun m.fl. intresserade kommuner, där insatser ska erbjudas de grupper som berörs i motionen, det vill säga de närmast anhöriga till personer som har tagit sitt liv ska erbjudas en serie stödsamtal samt att personer som försökt begå självmord ska erbjudas samtalsstöd hos psykolog,

att det, inom ramen för arbetet i detta samarbete, fortlöpande ska tas fram förslag på hur berörda myndigheters arbete kan förbättras, för att minska antalet självmord och självmordsförsök.

Socialnämnden har fått motionen på remiss för besvarande, som ett led i kommunstyrelsens beredning. Socialförvaltningen lämnar förslag till socialnämndens yttrande.

Bakgrund

Själv mordstalen varierar något från år till år, men trenden har varit en nedgång i självmordstalen (per 100.000 invånare) sedan 1980, med en viss utplaning under senare år.¹ Under första hälften av 2000-talet låg suicidtalet i Tyresö kommun under genomsnittet för kommunerna/stadsdelarna i Stockholms län. Perioden 2001-2006 genomfördes 0,55 suicid per 1000 invånare i Tyresö kommun.²

Huvudansvaret för vården av suicidnära patienter och stödet till deras anhöriga ligger i enlighet med hälso- och sjukvårdslagen (HSL) hos landstingets psykiatri. Det är inom psykiatrin kompetensen att bedöma suicidrisken och att omhänderta och vårda personer med suicidrisk finns. Kommunen och landstinget ska dock enligt HSL och socialtjänstlagen (SoL) samarbeta kring personer med psykisk funktionsnedsättning, då dessa har behov av insatser från båda huvudmännen.

Det finns program och riktlinjer för suicidprevention på nationell och regional nivå. Stockholms läns landsting har antagit en strategi för en nollvision för suicid inom Stockholms läns landsting för perioden 2009-2014. I landstingets regionala vårdprogram för suicidnärapatienter från 2010 betonas att en suicidnära patient vanligen bör omhändertas och vårdas inom specialistpsykiatrin. Där finns riktlinjer för suicidriskbedömningar och behandlingar/insatser samt för vilket stöd som ska ges till anhöriga till suicidnära patient och till anhöriga efter genomfört suicid.

Sedan juni 2013 finns en regional överenskommelse om samverkan kring personer med psykisk funktionsnedsättning³ mellan Capio AB, Psykiatri Södra Stockholm och Haninge, Nacka, Nynäshamn, Tyresö och Värmdö kommuner. Överenskommelsen omfattar vuxna personer från 18 år, med psykisk funktionsnedsättning, som har behov av vård och insatser från flera huvudmän. Enligt den regionala överenskommelsen hör det till kommunens ansvarsområde att samordna kommunens stödinsatser för den enskilde, att ansvara för insatser enligt SoL och LSS, hälso- och sjukvårdsinsatser t.o.m. sjuksköterskenivå och

¹ Uppgifter från Karolinska Institutets hemsida, baserade på Socialstyrelsens dödsorsaksstatistik.

² Stockholms läns landsting, Regionalt vårdprogram – Suicidnära patienter (2010)

³ Regional samverkansöverenskommelse, Överenskommelse om samverkan kring personer med psykisk sjukdom och funktionsnedsättning (2013-06-30)

rehabilitering i bostad med särskild service, uppsökande verksamhet i samarbete med landstingets psykiatri och behandling av missbruk i samarbete med landstinget.

Ett nytt lokalt samverkansavtal mellan Tyresö kommun och öppenvårdspsykiatri håller på att tas fram, då det tidigare avtalet löpt ut.

I Tyresö kommun är det idag Capio Psykiatri Tyresö som på uppdrag från landstinget har ansvaret för öppenvårdspsykiatri. Capio tar emot besök på mottagningen, men har också en Mobil Psykiatri som kan göra hembesök dygnet runt vid behov. Suicidriskbedömningar görs för samtliga patienter. Personer som skrivs ut från slutenvård efter suicidförsök får en tid hos öppenvården inom en vecka, medan 30 dagar gäller övriga. Anhöriga till personer som begått självmord erbjuds alltid samtal. Varje mottagning har också ett anhörigombud, som ska ge anhöriga till Capios patienter stöd och råd. Då någon begått självmord görs alltid en Lex Sarah-anmälan och en händelseanalys, som vid behov leder till ändrade rutiner.

Kommunen har enligt Socialtjänsten (SoL) det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp de behöver. Till socialnämndens uppgifter hör att genom uppsökande verksamhet främja förutsättningarna för goda levnadsförhållanden och erbjuda grupper och enskilda hjälp. När det är lämpligt ska det ske i samverkan med andra samhällsorgan, organisationer och föreningar.

Enligt Tyresö kommuns anhörigpolicy ska socialnämndens alla verksamhetsområden uppmärksamma och erbjuda stöd till anhöriga som hjälper, stödjer eller vårdar sina närstående. Det kan t.ex. handla om att ge stödsamtal till anhöriga.

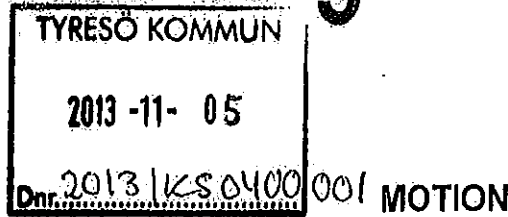
Vissa grupper med förhöjd suicidrisk finns representerade bland de personer socialtjänsten kommer i kontakt med, t.ex. personer med psykisk funktionsnedsättning och särskilt personer med samsjuklighet i form av missbruk-/beroendeproblematik och psykisk funktionsnedsättning. När personal inom socialtjänsten kommer i kontakt med personer för vilka självmordsrisk kan antas föreligga kontaktas öppenvårdspsykiatri. Eventuella

behov inom socialtjänsten av utveckling av kompetens eller rutiner kring hantering av suicidnära personer och deras anhöriga bör uppmärksammas i verksamhetsplaneringen.

Förvaltningens bedömning

Socialförvaltningens bedömning är att huvudansvaret för stöd till personer som försökt ta sitt liv och till anhöriga till personer som tagit sitt liv ligger hos psykiatri. Där finns den kompetens och de rutiner som krävs. Inom socialtjänsten kan personal i olika sammanhang komma i kontakt med suicidnära person eller deras anhöriga. Socialtjänstens ansvar är då att stödja personen och hjälpa denne att få kontakt med psykiatri.

De insatser som föreslås i motionens första att-sats erbjuds redan inom öppenvårdspsykiatri. Det förbättringsarbete som föreslås i motionens andra att-sats bedrivs redan i befintlig verksamhet. Mot den bakgrunden är socialförvaltningens bedömning att motionen ska anses besvarad. Motionen tar upp en angelägen fråga. Socialförvaltningens bedömning är dock att eventuella behov inom socialtjänsten av kompetensutveckling och förtydligande av rutiner i samband med självmordsförsök och genomförda suicid kan ske inom ramen för ordinarie verksamhet och samverkan.

Åtgärder för att förebygga självmord

I Stockholmsregionen begår årligen omkring 300 personer självmord och ännu fler gör ett självmordsförsök. De senaste åren kan en ökning av antalet självmord märkas i åldersgruppen 25-44 år. Det finns en myt om att det är svårt att förhindra självmord, att det inte går att stoppa den som bestämt sig, men det är fel. Det finns mycket som kan få personen på andra tankar.

Förutom den tragedi som varje självmord innebär är det också en stor kostnad för samhället att inte arbeta tillräckligt mycket med suicidprevention. Enligt Räddningsverket (nuvarande MSB; Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap) motiverar varje räddat liv en satsning motsvarande 19 miljoner kronor.

För anhöriga till personer som har begått självmord finns också en kraftigt förhöjd självmordsrisk. De närmast anhöriga (föräldrar, barn och syskon) bör alltid erbjudas samtalsstöd av psykolog eller kurator under en period, för att få hjälp att bearbeta det som hänt, minska risken för psykisk ohälsa och för att minska risken för självmord och självmordsförsök. Även hos dem som har försökt begå självmord finns en fortsatt kraftigt förhöjd självmordsrisk.

I Storbritannien har personer som försökt ta sitt liv fått fyra hembesök av en psykolog, med minskat antal självmord som följd, jämfört med en kontrollgrupp. De som försökt ta sitt liv har ofta stort behov av psykologstöd. Men långt ifrån alla dessa personer orkar kontakta vården och risken för att de gör ett nytt försök är kraftigt förhöjd. Att samhället därför identifierar dessa och ger dem omedelbar hjälp borde vara en självklarhet. Alla personer som försökt begå självmord bör garanteras uppföljande samtal av psykolog. Förutom att förebygga nya självmordsförsök är ett viktigt syfte att tillvarata kunskaper som kan leda till behandlingsmodeller som förebygger självmordsförsök och självmord.

Tyresö kommun bör starta samarbete med Stockholms Läns Landsting och andra intresserade kommuner i länet, kanske inom ramen för KSL, för att minska utsattheten hos anhöriga till personer som har tagit sitt liv och hos dem som försökt begå självmord. Det finns flera exempel på verksamheter som berör både kommun och landsting, där de två huvudmännen gemensamt tar ansvar för utsatta grupper; t.ex. verksamheten med sprutbyte som nu startas upp. Mycket talar för att liv skulle räddas med ett systematiskt förebyggande arbete riktat mot de två grupper som denna motion berör.

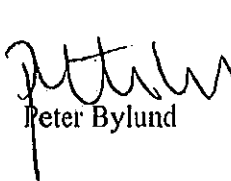
En naturlig följd av arbetet med att tala med anhöriga till dem som har tagit sitt liv vore att utvärdera hur berörda myndigheter har agerat i varje enskilt fall. Det skulle ge en värdefull kunskapsbank, som borde kunna utmynna i förslag om hur samarbetet mellan Tyresö kommun, Stockholms Läns Landsting och staten kan förbättras, för att minska antalet självmord och självmordsförsök.

Vi föreslår att fullmäktige beslutar:

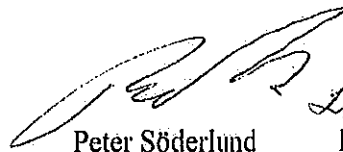
att en framställan ska göras till Stockholms Läns Landsting om att samarbeta med Tyresö kommun m.fl. intresserade kommuner, där insatser ska erbjudas de grupper som berörs i motionen, det vill säga de närmast anhöriga till personer som har tagit sitt liv ska erbjudas en serie stödsamtal samt att personer som försökt begå självmord ska erbjudas samtalsstöd hos psykolog,

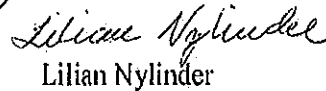
att det, inom ramen för arbetet i detta samarbete, fortlöpande ska tas fram förslag på hur berörda myndigheters arbete kan förbättras, för att minska antalet självmord och självmordsförsök.

Tyresö den 4 november 2013

Peter Bylund

Marie Åkesdotter

Peter Söderlund

Lilian Nylinder

Datum 2014-01-29
 Tid 19:00–20:30
 Plats Myggdalen plan 1 kommunhuset

Beslutande Se närvarolista

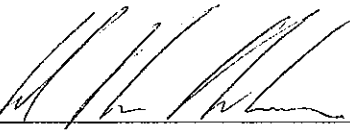
Övriga deltagare Se närvarolista

Justeringens plats och tid Socialförvaltningen plan 3, 2014-01-31 kl 16:30

Paragrafer 1000 - 1010

Sekreterare
 Anita Lindbohm

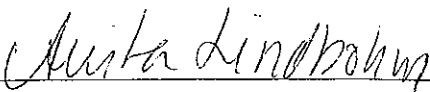
Ordförande
 Andreas Jonsson

Justerande
 Carl-Johan Karlson

ANSLAG / BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.

Organ Socialnämnden
 Sammanträdesdatum 2014-01-29
 Datum då anslaget sätts upp 2014-02-03
 Datum då anslaget tas ned 2014-02-24
 Förvaringsplats för protokollet Socialförvaltningens arkiv

Underskrift
 Anita Lindbohm

	Utdragsbestyrkande
--	--------------------

Närvarolista

Beslutande

Andreas Jonsson (M)
 Nomi Lind (FP)
 Carl-Johan Karlson (S)
 Gerd Dufberg (M)
 Mats Fält (M)
 Gunilla Lovén (M)
 Sonja Gustafsson (M)
 Bertil Johansson (S)
 Anna Lund (KD)
 Barbro Rådberg (S)
 Peter Söderlund (MP)

Ersättare

Birgitta Soccorsi (M)
 Peter Freij (M)
 Ann Sandin Lindgren (S)
 Emelie Eklånge (KD)
 Nicklas Manns (M)
 Thomas Martinsson (S)
 Tom Nilstierna (MP)
 Inger Lundgren (V)

Övriga

Anita Lindbohm, Sekreterare, Socialförvaltningen
 Björn Nilsson, Förvaltningschef, Socialförvaltningen
 Ansa Haapala, Stabschef, Socialförvaltningen
 Auli Metsänsalo, Avdelningschef, Socialförvaltningen
 Stig Jönsson, Avdelningschef, Socialförvaltningen
 Sara Strandberg, Avdelningschef, Socialförvaltningen
 Monika André, Utredare, Socialförvaltningen
 Caroline Andréasson, Enhetschef, Socialförvaltningen

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	---	--	--------------------

Frånvarande

Inger Elwin (FP)

Åsa Perman (FP)

Monika Gröntedt (C)

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	---	--	--------------------